

Міністерство освіти і науки України
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут архітектури та будівництва "ІФНТУНГ-ДОННАБА"

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Інституту архітектури
та будівництва "ІФНТУНГ-ДОННАБА"
 Ігор ТОЧОНОВ
"серпень" 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

Сучасні принципи архітектурного проєктування інклюзивних закладів

Освітній рівень Магістр

Галузь знань G Інженерія, виробництво та будівництво

Спеціальність G17 – Архітектура та містобудування

Освітня програма Архітектура та містобудування

Статус дисципліни Вибіркова

Мова викладання Українська

Івано-Франківськ
2026

Розробник

доцент кафедри архітектури та
містобудування, канд. архітектури

_____ Зоряна ОБИНОЧНА

Схвалено на засіданні кафедри архітектури та містобудування
Протокол № 1 від 28 серпня 2026 р.

Завідувач кафедри архітектури
та містобудування

_____

Олексій ЯЩЕНКО

Узгоджено:

Завідувач випускової кафедри
архітектури та містобудування

_____

Олексій ЯЩЕНКО

Гарант ОП "Архітектура та містобудування" _____ Олексій ГУБАНОВ

1 ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Мета і завдання дисципліни	Дисципліна «Сучасні принципи архітектурного проектування інклюзивних закладів» охоплює теоретичні, нормативні, дослідницькі та практичні засади формування безбар'єрного архітектурного середовища. Особлива увага приділяється універсальному дизайну, потребам різних груп користувачів, типології спеціалізованих і громадських закладів, доступності території та будівлі, сенсорній і когнітивній організації простору, терапевтичним ландшафтам, безпеці, евакуації, адаптації існуючих об'єктів і цифровій перевірці проєктних рішень. Мета вивчення дисципліни Формування у здобувачів магістерського рівня здатності науково обґрунтовувати та розробляти сучасні архітектурні рішення інклюзивних закладів, що забезпечують рівність користування, самостійність, гідність, безпеку і комфорт людей з різними фізичними, сенсорними, когнітивними та віковими особливостями. Дисципліна поєднує дослідження користувацьких потреб, аналіз нормативних вимог і світового досвіду з комплексним архітектурним проєктуванням та перевіркою рішень у графічних і цифрових моделях. Завдання вивчення дисципліни 1) опанування сучасних принципів інклюзивного та універсального дизайну, безбар'єрності й людиноцентричного проєктування; 2) дослідження особливостей користування середовищем людьми з порушеннями зору, слуху, мовлення, опорно-рухового апарату, нейрорізноманітними користувачами, людьми похилого віку та іншими групами; 3) опанування методів формування профілю користувача, «карти потреб», user journey та сценаріїв користування простором; 4) засвоєння чинних нормативно-правових вимог до доступності, безпеки, санітарно-гігієнічних параметрів та безбар'єрності будівель і територій; 5) формування навичок проєктування реабілітаційних і протезно-ортопедичних центрів, освітніх, соціальних, медичних, культурних, спортивних закладів, центрів для людей похилого віку та інших інклюзивних об'єктів; 6) вивчення впливу кольору, світла, акустики, фактури, контрасту й навігації на сприйняття та психологічний комфорт різних груп користувачів; 7) опанування принципів організації доступної території, генерального плану, терапевтичних і сенсорних садів, рекреаційних просторів; 8) розвиток навичок аудиту доступності, натурального обстеження, SWOT-аналізу, реконструкції та адаптації існуючих будівель; 9) застосування графічного, об'ємно-просторового та BIM/цифрового моделювання для порівняння альтернатив і обґрунтування інклюзивного рішення; 10) аналіз міжнародного, вітчизняного та регіонального досвіду, зокрема реабілітаційних центрів для ветеранів і цивільних осіб, інклюзивних освітніх закладів, центрів іпотерапії та сенсорно дружніх просторів.
--	--

Посилання на розміщення дисципліни на навчальній платформі	Електронний курс дисципліни:
Попередні вимоги для вивчення дисципліни / пререквізити	Наявність ступеня бакалавра за спеціальністю «Архітектура та містобудування»; базові знання з архітектурного та містобудівного проєктування, типології громадських будівель, конструкцій, інженерного обладнання та архітектурного середовища. Рекомендовані пререквізити: «Мобільність та інклюзивність міського середовища», «Методологія та організація комплексних наукових досліджень», «Концептуальне архітектурне та містобудівне проєктування».
Постреквізити	«Дослідницька переддипломна практика», «Методологія науково-проєктного процесу збереження історичного міста (території з історико-культурною спадщиною, планування та забудова, композиційне проєктування)», «Магістерська робота».
Результати навчання	RH02. Мати спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності у сфері архітектури та містобудування з метою розвитку нових знань та процедур. RH03. Здійснювати передпроєктний аналіз архітектурно-містобудівних об'єктів і територій. RH04. Розуміти і застосовувати у практичній діяльності теоретичні і практичні засади проєктування інноваційних об'єктів містобудування, житлових і громадських будівель і споруд, методи досягнення раціонального архітектурно-планувального, об'ємно-просторового і конструктивного рішення, забезпечення соціально-економічної ефективності, екологічності та енергоефективності. RH06. Забезпечувати гармонізацію об'єктів архітектури і предметного середовища, зокрема із застосуванням принципів і методів теорії дизайну архітектурного середовища. RH07. Здійснювати проєктне моделювання, обирати цифрові технології та програмні засоби для розв'язання задач дослідницького та інноваційного характеру, розробки і реалізації проєктів у сфері архітектури та містобудування. RH08. Організовувати роботу над комплексними архітектурно-містобудівними проєктами, співпрацю з замовниками та громадськістю; зрозуміло доносити власні висновки та аргументацію. RH11. Приймати ефективні рішення у сфері архітектури та містобудування, розробляти і порівнювати альтернативи, враховувати обмеження, оцінювати можливі побічні наслідки та ризики. RH12. Знати і застосовувати у практичній діяльності законодавство і нормативну базу щодо проведення досліджень та розробки архітектурно-містобудівних проєктів. RH13. Обґрунтовувати безпекові, санітарно-гігієнічні, екологічні, інженерно-технічні і техніко-економічні рішення і показники у комплексному архітектурно-містобудівному проєктуванні. RH15. Аналізувати міжнародний та вітчизняний досвід щодо проєктування об'єктів архітектури та містобудування.

Компетентності	Загальні компетентності ЗК04. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК07. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня. Спеціальні (фахові) компетентності СК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі архітектури та містобудування у широких або мультидисциплінарних контекстах. СК02. Здатність розв'язувати проблеми архітектури та містобудування у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності. СК03. Здатність аналізувати, розробляти та впроваджувати архітектурно-містобудівні рішення з урахуванням соціально-демографічних, природно-кліматичних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, безпекових, енергозберігаючих, екологічних та техніко-економічних вимог. СК05. Здатність розробляти і реалізовувати проєкти у сфері архітектури та містобудування. СК06. Здатність аналізувати міжнародний та вітчизняний досвід, збирати, накопичувати і використовувати інформацію, необхідну для розв'язання задач дослідницького та інноваційного характеру. СК07. Здатність до проєктного моделювання і дослідження концептуальних, натурних та комп'ютерних моделей об'єктів архітектури та містобудування. СК08. Здатність розробляти завдання на архітектурно-містобудівне проєктування та організовувати процес проєктування. СК10. Здатність генерувати нові ідеї та розробляти інноваційні рішення у сфері архітектури та містобудування. СК11. Здатність критично осмислювати проблеми архітектури та містобудування.
Підсумковий контроль, форма	Диференційований залік
Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)	Вивчення дисципліни дозволяє розвинути або покращити такі soft skills: критичне та системне мислення; емпатію і людиноцентричний підхід; міждисциплінарну комунікацію; аргументацію проєктних рішень; роботу з альтернативними сценаріями; навички спостереження та інтерв'ювання користувачів; тайм-менеджмент; адаптивність; соціальну та етичну відповідальність; командну роботу і презентацію результатів.

2 ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1) щодо відвідування занять і поведінки на них

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу» (введеного у дію наказом № 60 від 25 лютого 2019 р. <http://surl.li/jonqf>) відвідування здобувачами вищої освіти всіх аудиторних занять, відповідно до чинного протягом семестру розкладу, є обов'язковим. Запізнення на заняття – не допускаються. Здобувачі вищої освіти протягом аудиторного заняття дотримуються таких правил:

- тримають вимкненими електронні засоби зв'язку;
- залишають аудиторію виключно з дозволу викладача;
- активно працюють над виконанням необхідного обсягу навчальної роботи; використовують технічні засоби навчання, котрі підвищують ефективність навчального процесу;

- поводять себе дисципліновано.

Здобувачі в обов'язковому порядку зобов'язані відпрацьовувати програмний матеріал не засвоєний ними внаслідок пропусків занять. Здобувач самостійно вивчає теоретичний матеріал, або виконує практичну частину, використовуючи платформу Moodle. Контроль засвоєння знань здійснює викладач шляхом письмового чи усного опитування.

У разі проведення занять у режимі відеоконференції здобувачам потрібно дотримуватись таких вимог:

- приєднання тільки з використанням корпоративної пошти;
- використання свого імені та прізвища у назві акаунта для уникнення провокацій чи зриву заняття;
- за технічної можливості бажаним є увімкнення камери під час заняття.

2) щодо дотримання принципів академічної доброчесності

Відповідно до "Положення про академічну доброчесність працівників та здобувачів вищої освіти Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу" (введеного в дію наказом №327 від 13.12.2019р. <http://surl.li/jonqr>), дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Очікується, що письмові роботи здобувачів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій роботі здобувача (списування, відсутність посилань на використані джерела, фабрикація, фальсифікація, обман) є підставою для її незарахування викладачем.

За виявлене порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

У разі будь-яких інших непорозумінь чи питань, відносини регулюються згідно із зазначеним вище Положенням.

3) щодо оцінювання

Здобувач вищої освіти допускається до семестрового контролю з дисципліни за умови складання контролю засвоєння знань змістових модулів, відпрацювання пропущених занять та підтвердження опанування результатів навчання на мінімальному рівні (підсумкова

структурна оцінка не менше 60 балів). Максимальна оцінка за роботу здобувача під час семестру становить 100 балів.

Форма семестрового контролю, передбачена навчальним планом, – диференційований залік, що виставляється до початку екзаменаційної сесії виключно на підставі результатів поточного контролю протягом семестру. Порядок проведення заліково-екзаменаційної сесії регламентований наказом №213 від 17.11.2017р. (<http://surl.li/eztvl>).

У разі застосування дистанційної технології навчання поточний та семестровий контроль здійснюються згідно «Положення щодо організації поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій» (наказ №262 від 22.10.2020р.) (<http://surl.li/gmlru>).

4) щодо кінцевих термінів (дедлайнів) та перескладання

Якщо терміни здачі роботи порушені без поважних на те причин, робота оцінюється, виходячи з меншої кількості балів. Обсяг зменшення балів залежать від складності завдання та протермінування, і доводяться викладачем до відома здобувачів заздалегідь.

Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності здобувача з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Здобувачів вищої освіти, які за підсумками семестрового контролю мають академічну заборгованість допускають до її ліквідації в порядку та впродовж термінів, визначених університетом. Академічна заборгованість виникає у разі, коли здобувач освіти не допущений до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни або під час семестрового контролю здобувач освіти отримав менше балів, ніж визначена в університеті межа незадовільного навчання (отримано оцінку «незадовільно»).

Повторне складання заліків/екзаменів допускають не більше, ніж два рази з кожної дисципліни: один раз науково-педагогічному працівнику, який здійснював підсумковий контроль з навчального предмета, другий – комісії у складі не менше трьох науково-педагогічних працівників, яку створюють за розпорядженням директора навчально-наукового інституту.

5) щодо визнання результатів навчання у неформальній освіті (у випадку наявності такої можливості)

Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються шляхом валідації у порядку, зазначеному у "Положенні про порядок визнання результатів навчання отриманих у неформальній та інформальній освіті в ІФНТУНГ" (наказ №283 від 09.11.2020р. <http://surl.li/ckpxn>).

Право на визнання результатів навчання у неформальній або інформальній освіті поширюється на здобувачів усіх рівнів вищої освіти. Перезарахування результатів здійснюється на добровільній основі з метою підтвердження того, що здобувач вищої освіти досягнув результатів навчання, передбачених освітньою програмою. Визнання результатів навчання, отриманих в умовах неформальної та/або інформальної освіти, проводиться протягом першого місяця у семестрі, в якому передбачено вивчення даної дисципліни.

Перелік деяких відомих навчальних платформ щодо здобуття неформальної та/або інформальної освіти:

- 1) Prometheus <https://prometheus.org.ua/>
- 2) EdEra <https://www.ed-era.com>
- 3) EdX <https://www.edx.org/>
- 4) Coursera <https://www.coursera.org/>
- 5) Future Learn <https://www.futurelearn.com/>
- 6) Udacity <https://www.udacity.com/>

Ініціатори вказаних платформ великою мірою скеровані на те, щоб забезпечити кожному навчання не лише на лекціях у школі чи університеті, але й упродовж усього життя для подолання розриву між реальними навичками, відповідною освітою та зайнятістю.

6) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до Положення про звернення здобувачів вищої освіти з питань, пов'язаних з освітнім процесом, затвердженого наказом ректора університету № 43 від 24.02.2020 року. Ознайомитись з документом можна за покликанням <https://griml.com/L3VUV>.

7) щодо конфліктних ситуацій

Спілкування учасників освітнього процесу (викладачі, здобувачі) відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємопідтримки, взаємоповаги, толерантності та поваги до особистості кожного, спрямованості на здобуття істинного знання. Вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до Положення про вирішення конфліктних ситуацій в ІФНТУНГ, затвердженого наказом ректора університету № 44 від 24.02.2020 року. Ознайомитись з документом можна за покликанням <https://griml.com/i42PI>.

8) щодо опитування здобувачів Після завершення курсу здобувачу надається можливість пройти опитування стосовно якості викладання дисципліни за покликанням <https://nung.edu.ua/department/yakist-osviti/04-anketuvannya>

9) щодо політики використання інструментів генеративного штучного інтелекту в навчальному процесі

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися базових принципів використання інструментів генеративного штучного інтелекту відповідно до Положення про загальні політики використання інструментів генеративного штучного інтелекту в навчальному процесі ІФНТУНГ, затвердженого наказом ректора університету від 15.03.2024 року № 82. Ознайомитися з документом можна за покликанням <http://surl.li/wzkepe>

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Обсяг навчальної дисципліни

Розподіл навчального часу дисципліни за видами роботи наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Усього	2 семестр
Кількість кредитів ECTS	5	5
Загальний обсяг часу, год.	150	150
Аудиторні заняття, год., у т.ч.:	50	50
– лекційні заняття	16	16
– практичні заняття	34	34
– лабораторні заняття	–	–
Самостійна робота, год.	100	100
Семестровий контроль, диференційований залік	Диф. Залік	Диф. залік

3.2 Лекційні заняття

Тематичний план лекційних занять дисципліни характеризує таблиця 2.

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	К-сть годин	Літера-тура
М 1	Сучасні принципи архітектурного проєктування інклюзивних закладів	16	
ЗМ 1	Теоретичні, типологічні та проєктні засади формування інклюзивних закладів	16	
Т 1.1	<u>Інклюзивна архітектура та універсальний дизайн: сучасна парадигма.</u> • Соціальна та правозахисна моделі інвалідності, інклюзія, безбар'єрність і доступність. • Принципи універсального дизайну, рівність користування, автономність і гідність. • Нормативно-правова основа проєктування інклюзивних громадських будівель і територій.	2	1, 4, 5, 6, 8, 12
Т 1.2	<u>Користувач як основа архітектурного рішення: профіль, карта потреб і ергономіка.</u> • Особливості користування простором людьми з порушеннями зору, слуху, мовлення, опорно-рухового апарату, нейрорізноманітними користувачами та людьми похилого віку. • Профіль користувача, «карта потреб», user journey та ланцюг доступності. • Антропометрія, допоміжні засоби; вплив кольору, світла й акустики на сприйняття простору.	2	1, 6, 7, 13, 21
Т 1.3	<u>Типологія та функціонально-планувальна організація інклюзивних закладів.</u> • Реабілітаційні та протезно-ортопедичні центри, освітні, соціальні, медичні, культурні й спортивні заклади. • Заклади для ветеранів, цивільних осіб з набутою інвалідністю, дітей та людей похилого віку. • Функціональне зонування, взаємозв'язки приміщень, розподіл потоків користувачів і персоналу.	2	1, 2, 7, 19, 20
Т 1.4	<u>Доступна територія та передпроєктний аналіз інклюзивного закладу.</u> • Аудит доступності міської інфраструктури, вибір ділянки, натурне обстеження та фотофіксація. • SWOT-аналіз, містобудівна ситуація, транспортні та пішохідні зв'язки, композиційний аналіз. • Генеральний план, безперервні доступні маршрути, рекреаційні простори та зв'язок будівлі з територією.	2	1, 2, 3, 12, 14

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	К-сть годин	Літера-тура
Т 1.5	<u>Сенсорна, когнітивна та інформаційна доступність.</u> <u>Терапевтичний ландшафт.</u> • Візуальна, тактильна й акустична навігація, wayfinding, контраст, фактура, освітлення та акустика. • Сенсорно дружні простори для нейрорізноманітних користувачів і людей з когнітивними порушеннями. • Принципи формування сенсорних і терапевтичних садів при реабілітаційних та освітніх закладах.	2	1, 9, 10, 14, 17, 18, 21
Т 1.6	<u>Спеціалізовані реабілітаційні та терапевтичні середовища.</u> • Принципи проєктування просторів для людей з порушеннями зору і слуху, людей похилого віку, користувачів з РАС та порушеннями опорно-рухового апарату. • Архітектурно-планувальна організація центрів реабілітації і протезування для ветеранів, цивільних осіб і дітей. • Іпотерапія, лікувально-реабілітаційні та рекреаційні простори; інтер'єр як складова терапевтичного середовища.	2	13, 15, 16, 19, 20, 21
Т 1.7	<u>Безпека, евакуація, інженерні рішення та адаптація існуючих будівель.</u> • Безперервні доступні маршрути та сценарії евакуації користувачів з різними потребами. • Ключові вузли доступності: входні групи, горизонтальні й вертикальні комунікації, санітарно-гігієнічні приміщення. • Асистивні, автоматизовані та smart-технології; реконструкція й адаптація типових громадських будівель.	2	1, 2, 8, 11, 12
Т 1.8	<u>Міжнародний і вітчизняний досвід та синтез принципів у комплексній архітектурній концепції.</u> • Порівняльний аналіз сучасних інклюзивних, реабілітаційних, освітніх і соціальних закладів. • Формування дослідницької гіпотези, критеріїв і програми проєктування; порівняння альтернатив. • Цифрове/BIM-моделювання, перевірка доступності та презентація інтегрованого рішення.	2	5, 6, 7, 12, 13, 20

Усього годин: 16

3.3 Практичні заняття

Практичні заняття спрямовані на формування навичок натурного й аналітичного дослідження, аудиту доступності, визначення користувацьких потреб, типологічного та функціонально-планувального моделювання, опрацювання сенсорних і терапевтичних просторів та розроблення комплексної концепції інклюзивного закладу.

Таблиця 3 – Темі практичних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних занять	К-сть годин	Літера-тура
М 1	Сучасні принципи архітектурного проєктування інклюзивних закладів	34	
ЗМ 1	Дослідження користувачів, аудит, типологічний аналіз і комплексне проєктування інклюзивного закладу	34	

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних занять	К-сть годин	Літера-тура
Т 1.1	Передпроектний аудит доступності території та/або існуючого громадського об'єкта: натурне обстеження, фотофіксація, аналіз міської інфраструктури, підходів, входів, транспортних і пішохідних зв'язків, SWOT-аналіз. Результат: карта доступності, ситуаційна схема та карта проблемних зон.	4	1, 2, 3, 12
Т 1.2	Вибір категорій користувачів і типу закладу. Формування профілів користувачів, «карти потреб» та user journey з урахуванням фізичних, сенсорних, когнітивних і вікових особливостей. Результат: сценарні схеми, карта потреб і функціональне завдання.	4	1, 6, 7, 13, 21
Т 1.3	Аналіз 3–5 вітчизняних і зарубіжних аналогів та формування функціональної програми. Розроблення 2–3 альтернативних схем функціонального зонування і потоків з перевіркою безперервності доступних маршрутів.	4	1, 2, 7, 19, 20
Т 1.4	Опрацювання планувального та об'ємно-просторового рішення: вхідна група, рецепція, коридори, сходи, ліфти/підйомні платформи, санітарно-гігієнічні приміщення; ергономічне обґрунтування ключових вузлів.	4	1, 2, 8, 12
Т 1.5	Розроблення генерального плану та інклюзивної території закладу. Доступні маршрути, рекреаційні й терапевтичні простори; концепція сенсорного саду або іншого лікувально-реабілітаційного ландшафтного фрагмента.	4	3, 12, 14, 17, 18
Т 1.6	Сенсорна, когнітивна та інтер'єрна організація середовища: wayfinding, колір, світло, акустика, матеріали, тактильні та візуальні орієнтири. Опрацювання вестибюлю/вхідної групи або терапевтичного інтер'єру.	4	9, 10, 15, 21
Т 1.7	Сценарії безпечного користування та евакуації; інженерне обладнання, асистивні й smart-рішення. Порівняльна перевірка прийнятої концепції за нормативними й користувацькими критеріями.	4	1, 2, 8, 11, 12
Т 1.8	Комплексна семестрова робота: концепція інклюзивного закладу. Генеральний план, функціонально-планувальні рішення, фасади й розрізи, ключовий доступний маршрут, сенсорний/терапевтичний фрагмент, інтер'єр, цифрова модель, візуалізації, пояснювальна записка та захист портфоліо.	6	1, 2, 6, 7, 8, 12, 13, 14

Усього годин: 34

3.4 Лабораторні заняття

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

3.5 Завдання для самостійної роботи здобувача

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичного й нормативного матеріалу, дослідження специфіки потреб різних груп користувачів, аналіз аналогів і ділянки, підготовку до практичних занять, виконання графічних, аналітичних та проектних завдань, розроблення сенсорних і терапевтичних фрагментів середовища та формування семестрового портфоліо.

Таблиця 4 – Матеріал, що виноситься на самостійне опрацювання

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання для самостійного опрацювання	К-сть годин	Літера-тура
М 1	Сучасні принципи архітектурного проєктування інклюзивних закладів	100	
ЗМ 1	Самостійна дослідницька, аналітична та проєктна робота	100	
Т 1.1	Інклюзія, безбар'єрність і універсальний дизайн. Опрацювання основних понять, міжнародних підходів та чинної нормативної бази; підготовка термінологічної схеми.	6	4, 5, 6, 8, 12
Т 1.2	Потреби користувачів та ергономіка. Аналіз особливостей користування простором людьми з порушеннями зору, слуху, мовлення, опорно-рухового апарату, РАС, людьми похилого віку; формування профілів користувачів, карти потреб і user journey.	8	1, 6, 7, 13, 21
Т 1.3	Типологія інклюзивних закладів. Аналіз 3–5 аналогів реабілітаційних, протезно-ортопедичних, освітніх, соціальних, спортивних або інших спеціалізованих об'єктів; формування функціональної програми.	8	7, 19, 20
Т 1.4	Передпроєктне дослідження території: пошук ділянки, натурне обстеження, фотофіксація, SWOT-аналіз, ситуаційна схема, функціональне зонування, пішохідні й транспортні зв'язки, композиційний аналіз.	10	2, 3, 12
Т 1.5	Сенсорна, когнітивна та інформаційна доступність. Підбір рішень з навігації, світла, кольору, акустики, фактури й контрасту; дослідження принципів сенсорного саду і терапевтичного ландшафту.	8	9, 10, 14, 17, 18, 21
Т 1.6	Спеціалізовані реабілітаційні середовища. Дослідження центрів для ветеранів і цивільних осіб з набутою інвалідністю, дітей, людей похилого віку; центрів іпотерапії та терапевтичних інтер'єрів.	8	15, 16, 19, 20
Т 1.7	Безпека, евакуація, ключові вузли доступності та інженерно-технологічні рішення. Опрацювання варіантів адаптації існуючої громадської будівлі до сучасних вимог безбар'єрності.	8	1, 2, 8, 11, 12
Т 1.8	Формування інтегрованого семестрового портфоліо: аудит і містобудівний аналіз, профілі користувачів, карта потреб, аналоги, функціональна програма, альтернативні планувальні моделі, генплан і сенсорний/терапевтичний фрагмент, ключові вузли доступності, інтер'єр, BIM/3D-модель, візуалізації та підготовка до захисту.	10	1, 2, 6, 7, 8, 12, 13, 14

Усього годин самостійної роботи: 100

3.6 Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ)

Індивідуальне завдання виконується в межах годин самостійної роботи у формі аналітично-проєктного дослідження та входить до семестрового портфоліо. Завдання має виявити здатність здобувача самостійно визначати проблему інклюзивності, досліджувати потреби користувачів, аналізувати нормативні вимоги та аналоги, формувати критерії проєктування, розробляти альтернативні рішення і аргументовано обирати оптимальну архітектурну концепцію.

Рекомендовані напрями ІНДЗ:

- Архітектурно-планувальні принципи реабілітаційного та протезно-ортопедичного центру для ветеранів, цивільних осіб і людей з набутою інвалідністю.
- Інклюзивний освітній або навчально-реабілітаційний центр: функціональні сценарії та універсальний дизайн.
- Архітектурне середовище для людей з порушеннями зору та/або слуху: просторові, навігаційні й сенсорні рішення.
- Сенсорно дружнє архітектурне середовище для нейрорізноманітних користувачів та людей з когнітивними порушеннями.
- Принципи проєктування закладів і житлово-соціального середовища для людей похилого віку.
- Архітектурно-планувальна організація центру іпотерапії або іншого терапевтично-рекреаційного закладу.
- Сенсорний сад і терапевтичний ландшафт як складова інклюзивного реабілітаційного чи освітнього закладу.
- Адаптація типових громадських будівель 1970–1990-х років до сучасних вимог безбар'єрності.
- Архітектурні рішення безпечної евакуації осіб з різними видами обмежень мобільності та сприйняття.
- Цифровий аудит доступності та BIM-моделювання інклюзивного громадського об'єкта.

Рекомендований склад матеріалів: аналітична записка до 10–12 сторінок; натурне обстеження і карта/чек-лист аудиту доступності; SWOT-аналіз території; профілі користувачів, «карта потреб» та user journey; аналіз 3–5 аналогів; функціональна програма; 2–3 варіанти планувальної організації; генеральний план із доступними маршрутами; сенсорний/терапевтичний ландшафтний або інтер'єрний фрагмент; схема ключового доступного маршруту; обґрунтована концепція; 3D/BIM-модель і візуалізації; підсумкова презентація.

3.7 Курсова робота

Курсова робота навчальним планом не передбачена.

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Основна література

1. ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» з урахуванням чинних змін.
2. ДБН В.2.2-9:2018 «Громадські будинки та споруди. Основні положення» з урахуванням чинних змін.
3. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій» з урахуванням чинних змін.
4. Конвенція про права осіб з інвалідністю: міжнародний документ ООН від 13.12.2006; ратифікована Україною.
5. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року.
6. Steinfeld E., Maisel J. Universal Design: Creating Inclusive Environments. Hoboken: Wiley, 2012.
7. Preiser W. F. E., Smith K. H. Universal Design Handbook. 2nd ed. New York: McGraw-Hill, 2011.

4.2 Додаткова література

8. ISO 21542:2021. Building construction — Accessibility and usability of the built environment.
9. Clarkson P. J., Coleman R., Keates S., Lebbon C. Inclusive Design: Design for the Whole Population. London: Springer, 2003.

10. Building for Everyone: A Universal Design Approach. Dublin: National Disability Authority / Centre for Excellence in Universal Design, 2012.
11. Imrie R., Hall P. Inclusive Design: Designing and Developing Accessible Environments. London: Spon Press, 2001.
12. Альбом безбар'єрних рішень: практичний інструмент для формування фізично безбар'єрного простору. Офіційні матеріали Міністерства розвитку громад та територій України.
13. Обиначна З. В., Голубчак К. Т. Впровадження методики створення «профілю користувача» як важливого етапу роботи над архітектурним проєктом. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2022. Вип. 63. С. 280–289.
14. Обиначна З. В., Ковальська Г. Л. Особливості планувальної організації сенсорного саду при реабілітаційних центрах. Архітектурний вісник КНУБА. 2019. Вип. 17–18. С. 290–299.
15. Обиначна З. В., Ковальська Г. Л. Тенденції вирішення інтер'єру реабілітаційного центру іпотерапії. Web of Scholar. 2018. No 11(29). P. 13–18.
16. Обиначна З. В. Архітектурне проєктування рекреаційного комплексу. Реабілітаційний центр іпотерапії: методичні вказівки. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2021.
17. Cooper Marcus C., Sachs N. Therapeutic Landscapes: An Evidence-Based Approach to Designing Healing Gardens and Restorative Outdoor Spaces. Hoboken: Wiley, 2014.
18. Hussein H. The influence of sensory gardens on the behaviour of children with special educational needs. Asian Journal of Environment-Behaviour Studies. 2011. Vol. 2, No. 4.
19. Малашенкова В. О. Принципи архітектурно-планувальної організації реабілітаційних центрів для дітей з обмеженими можливостями: автореф. дис. канд. архіт. Київ: КНУБА, 2017.
20. Паламарчук Б. В., Авдєєва М. С. Особливості формування реабілітаційних центрів для військовослужбовців. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2018. Вип. 50. С. 446–451.
21. Семерун Ю. А. Відповідність архітектурного простору психосоматичним особливостям дітей з аутистичним спектром. Архітектурний вісник КНУБА. 2013. Вип. 1. С. 140–146.

4.3 Інформаційні ресурси

- Єдина державна електронна система у сфері будівництва: чинні державні будівельні норми та зміни до них.
- База даних «Законодавство України» Верховної Ради України: нормативно-правові акти у сфері прав осіб з інвалідністю та безбар'єрності.
- Офіційні матеріали Міністерства розвитку громад та територій України: інструменти для розбудови безбар'єрного простору, Альбом безбар'єрних рішень, методичні рекомендації.
- Матеріали Організації Об'єднаних Націй щодо Конвенції про права осіб з інвалідністю та доступності середовища.
- Матеріали Centre for Excellence in Universal Design та міжнародні кейси універсального й інклюзивного проєктування.

5 ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ Й ОЦІНЮВАННЯ

У межах дисципліни застосовуються словесні, наочні, практичні, проблемно-пошукові, дослідницькі, проєктні та інтерактивні методи навчання. Значна частина практичної роботи побудована на натурних обстеженнях, аудиті доступності, SWOT-аналізі території, формуванні профілів і карт потреб користувачів, аналізі аналогів, варіантному функціонально-планувальному моделюванні, опрацюванні сенсорних і терапевтичних просторів та підготовці семестрового портфоліо.

Таблиця 5 – Вид методу навчання

Код та вид методу навчання	Пояснення методу	Код і вид форми оцінювання
МН 1 – словесні методи	МН 1.1 – лекція; МН 1.2 – розповідь-пояснення; МН 1.3 – бесіда; МН 1.4 – інструктаж	МФО 3 – диференційований залік; МФО 4 – поточний контроль; МФО 5 – усний контроль; МФО 6 – письмовий контроль; МФО 12 – портфоліо
МН 2 – наочні методи	Ілюстрування; демонстрування; спостереження; комп'ютерні та мультимедійні методи	МФО 4; МФО 12
МН 3 – практичні методи	Практичні роботи; аудит доступності; сценарне, функціонально-планувальне та цифрове моделювання	МФО 4; МФО 12
МН 14–17	Творчий; проблемно-пошуковий; евристичний; дослідницький; проєктний методи	МФО 4; МФО 5; МФО 12
МН 18–19	Самостійна робота; робота під керівництвом викладача	МФО 4; МФО 6; МФО 12
МН 20 – інтерактивні методи	Кейс-метод; дискусія; мозковий штурм; user journey; role-based review; банк ідей; бесіда-діалог	МФО 4; МФО 5; МФО 12

Таблиця 6 – Забезпечення програмних результатів навчання відповідними формами і методами:

Шифр програмного результату навчання	Методи навчання (МН)	Форми і методи оцінювання (МФО)
РН02, РН03, РН04, РН06, РН07, РН08, РН11, РН12, РН13, РН15	МН 1; МН 2; МН 3; МН 14; МН 15; МН 16; МН 17; МН 18; МН 19; МН 20.	МФО 3 – диференційований залік; МФО 4 – поточний контроль; МФО 5 – усний контроль; МФО 6 – письмовий контроль; МФО 12 – портфоліо.

6 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Структуру робочої програми сформовано відповідно до чинної освітньо-професійної програми G17 «Архітектура та містобудування» та робочих програм магістерського рівня ІФНТУНГ. Зміст дисципліни уточнено з урахуванням напрацювань робочої програми «Проектування закладів для осіб з обмеженими фізичними можливостями» (ІФНТУНГ, 2023): поглиблено типологічний блок, дослідження специфіки потреб різних груп користувачів, методику «карти потреб користувача», передпроектний аналіз території, проектування реабілітаційних і терапевтичних середовищ, сенсорних садів та інтер'єрів. Формулювання адаптовано до сучасної термінології інклюзії, універсального дизайну та магістерського рівня підготовки.

Робоча програма підлягає остаточному узгодженню з чинним навчальним планом, матрицею освітньої програми та рішеннями кафедри щодо семестру викладання, статусу дисципліни, форми контролю, переліку розробників і реквізитів затвердження.

Оцінювання здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Поточний контроль охоплює засвоєння теоретичного та нормативного матеріалу, якість аудиту доступності, опрацювання користувацьких сценаріїв, виконання функціонально-планувальних і графічних завдань, аргументацію інклюзивних проєктних рішень. Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку із захистом семестрового портфоліо.

Таблиця 7 – Розподіл балів оцінювання

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Теоретичний курс	10
Контроль засвоєння теоретичних знань змістового модуля ЗМ1 (письмовий/усний контроль)	10
Практичні завдання та поточне оцінювання	30
Практичне завдання Т 1.1–Т 1.2	6
Практичне завдання Т 1.3–Т 1.4	6
Практичне завдання Т 1.5	4
Практичне завдання Т 1.6–Т 1.7	6
Комплексне практичне завдання Т 1.8	8
Підсумковий контроль: семестрове портфоліо, презентація та диференційований залік	60
Усього балів	100

Таблиця 8 – Критерії оцінювання навчальних досягнень

Рівні навчальних досягнень	Відсоток бала	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Відмінний	90–100	Вільно володіє теоретичним і нормативним матеріалом, аргументує висновки, самостійно аналізує потреби користувачів та міжнародний/вітчизняний досвід.	Самостійно формує цілісну інклюзивну архітектурну концепцію, забезпечує безперервність доступних маршрутів, порівнює альтернативи та обґрунтовує рішення.
Достатній	75–89	Володіє матеріалом, застосовує знання на практиці, систематизує нормативну й аналітичну інформацію, допускає незначні неточності.	Самостійно виконує передбачені програмою практичні завдання, формує логічне функціонально-планувальне рішення та стійкі навички аудиту і моделювання.

Рівні навчальних досягнень	Відсоток бала	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Задовільний	60–74	Володіє матеріалом фрагментарно, знає основні поняття, принципи універсального дизайну та базові нормативні вимоги.	Виконує основні частини практичного завдання, але доступність, функціональна організація або обґрунтування рішення мають суттєві недоліки.
Незадовільний	35–59	Знання неповні, допускаються суттєві помилки у принципах інклюзивності та нормативних вимогах; необхідне додаткове опрацювання матеріалу.	Завдання виконане частково, має критичні бар'єри доступності або потребує суттєвого доопрацювання перед повторним контролем.
Незадовільний	0–34	Відсутнє системне розуміння основних положень дисципліни, принципів універсального дизайну та безбар'єрності.	Відсутні сформовані практичні навички; завдання не виконане або проєктне рішення не відповідає мінімальним вимогам доступності.

Таблиця 9 – Шкала оцінювання

Національна	Університетська (в балах)	ECTS	Визначення ECTS
Відмінно	90–100	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
Добре	82–89	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
Добре	75–81	C	Добре – у загальному правильна робота з певною кількістю помилок
Задовільно	67–74	D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків
Задовільно	60–66	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії
Незадовільно	35–59	FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед повторним складанням
Незадовільно	0–34	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота

7 ЗАСОБИ НАВЧАННЯ

Для денної форми навчання дисципліна викладається в очному або змішаному форматі із застосуванням мультимедійних засобів. Для практичних занять необхідні ноутбук із програмними продуктами для CAD/BIM, GIS, 3D-моделювання, візуалізації й графічного аналізу; доступ до картографічних, статистичних, нормативних та архівних матеріалів; засоби фотофіксації, польового спостереження і презентації. Для аналітичних вправ можуть використовуватися QGIS, Archicad/Revit, AutoCAD, SketchUp/Rhino/Grasshopper, графічні редактори, електронні таблиці та засоби спільної роботи. Використання цифрових моделей і штучного інтелекту має супроводжуватися перевіркою джерел, фіксацією припущень і самостійною професійною інтерпретацією результатів. У разі дистанційного навчання комунікація здійснюється через корпоративну електронну пошту, відеоконференції та навчальну платформу Moodle.